

DOI: 10.31648/kpp.9827

Karolina Więcek

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ORCID: 0000-0001-5179-577X

karolina98253@gmail.com

**Przepisy karne w ustawie o pomocy
obywatelom Ukrainy – analiza****Wstęp**

Federacja Rosyjska 24 lutego 2022 r. zaatakowała Ukrainę. Wojska rosyjskie weszły na terytorium Ukrainy, w wyniku czego rozpoczęła się masowa migracja mieszkańców Ukrainy uciekających przed wojną w poszukiwaniu schronienia. Ustawodawca zauważył problem legalności pobytu obywateli Ukrainy w Polsce i potrzebę skonstruowania nowych rozwiązań prawnych adekwatnych do nowej, nadzwyczajnej sytuacji. Nowa ustawa miała stanowić doraźną podstawę legalności pobytu Ukraińców, którzy wjechali na terytorium Polski z odpowiednimi uprawnieniami wjazdowymi¹.

Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (dalej: PomObUkrU) została opublikowana 12 marca 2022 r. w Dzienniku Ustaw².

Pierwotny projekt ustawy nie zawierał przepisów karnych, jednak ustawodawca zdecydował się wprowadzić je na mocy autopoprawki z dnia 8 marca 2022 r. „w celu zaostrzenie kar za przestępstwa związane z handlem ludźmi, popełnione na szkodę uchodźców w związku z trwającym kryzysem”³. Zaprojektowano wówczas art. 61a

¹Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa z dnia 7 marca 2022 r., druk sejmowy nr 2069, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2069> (dostęp: 20.11.2022).

²Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r., poz. 583).

³Autopoprawka do rządowego projektu ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, druk sejmowy nr 2069-A, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2069-A> (dostęp: 20.11.2022).

(ostatecznie uchwalony jako art. 72), w którym ustawodawca zaostrzył kary za wybrane przestępstwa popełnione w czasie trwania konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy⁴.

Rozwiązanie to zrodziło szereg problemów interpretacyjnych w doktrynie prawa karnego. Należy wskazać, że przepisy karne zostały wprowadzone nie do Kodeksu karnego (dalej: k.k.), ale w odrębnej ustawie, przez co zarzuca się ustawodawcy złamanie zasady spójności i jednolitości prawa karnego⁵.

Kolejna kwestia to interpretacja zakresu temporalnego stosowania PomObUkrU. W międzynarodowym prawie karnym porusza się problem zdefiniowania konfliktu zbrojnego oraz czasu jego zakończenia. Z tego powodu czas obowiązywania ustawy został wskazany niejednoznacznie, co rodzi wątpliwości odnośnie do tego, kiedy przepisy karne PomObUkrU przestaną obowiązywać.

Użycie przez ustawodawcę określenia „konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy” prowadzi też do niejasności w interpretacji, ponieważ nie określił on konkretnie, o który konflikt chodzi⁶. Problematyczna jest tutaj kwestia konstytucyjności tego przepisu, bowiem zgodnie z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP⁷ obowiązuje zasada *nullum crimen sine lege certa*.

Art. 72 PomObUkrU rodzi też wątpliwości w kwestii konstytucyjności procedowania ustawy. Regulamin Sejmu przewiduje bowiem specjalny tryb dla wprowadzania zmian w kodeksach, który nie został zachowany przy uchwalaniu tej ustawy, o czym szerzej w dalszej części niniejszego opracowania.

Rzeczona ustawa ma charakter epizodyczny, w związku z czym istnieje również potrzeba oceny zasadności zastosowania takiego rozwiązania zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”⁸.

Celem pracy jest charakterystyka przepisów karnych wynikających z art. 72 PomObUkrU, zakresu ich obowiązywania i stosowania, ich relacji do k.k. oraz problematyki zaostrzenia wymiaru kary. Artykuł jest próbą analizy wskazanych problemów i wątpliwości związanych z tym rozwiązaniem prawnym, mającą stanowić podwaliny do dyskusji o takim zabiegu ustawodawcy. W podsumowaniu przedstawiono uwagi *de lege ferenda* w oparciu o przeprowadzoną interpretację.

⁴ Art. 72 PomObUkrU.

⁵ P. Drembkowski, *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy. Komentarz z wzorami dotyczącymi pobytu, dostępu do rynku pracy, świadczeń społecznych, edukacji i opieki zdrowotnej*, Warszawa 2022, art. 72.

⁶ Ibidem.

⁷ Art. 42 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 114, poz. 946).

⁸ Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r., poz. 283).

Zakres obowiązywania przepisów karnych w świetle PomObUkrU

Aby rozpocząć rozważania dotyczące art. 72 PomObUkrU, należy przytoczyć treść przepisu:

Skazując sprawcę, który w czasie trwania konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy popełnił przestępstwo, o którym mowa w: 1) art. 189, art. 189a § 2, art. 191 § 1-2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2021 r., poz. 2345 i 2447) – sąd orzeka karę pozbawienia wolności w wysokości nie niższej niż rok, a w wypadku przestępstwa określonego w art. 189 § 3, w wysokości nie niższej niż 5 lat, do górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo zwiększonego o połowę; 2) art. 204 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – sąd orzeka karę pozbawienia wolności w wysokości od lat 5 do lat 15; 3) art. 203 lub art. 204 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – sąd orzeka karę pozbawienia wolności w wysokości od lat 8 do lat 25; 4) art. 189a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – sąd orzeka karę pozbawienia wolności w wysokości od lat 10 do lat 25⁹.

Co istotne, w pierwotnym projekcie ustawy początek art. 72 brzmiał: „Skazując sprawcę, który w czasie trwania konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy popełnił na szkodę osoby, o której mowa w art. 1 ust. 1, przestępstwo, o którym mowa w (...)”¹⁰. W uchwalonym tekście wykreślono frazę „na szkodę osoby, o której mowa w art. 1 ust. 1” – są to obywatele Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, oraz obywatele Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹¹. Ten zabieg znacznie rozszerzył zakres obowiązywania przepisu, bowiem nie chodzi tu o przestępstwa popełnione na szkodę obywateli ukraińskich, ale wszelkie przestępstwa popełnione w czasie, gdy na Ukrainie trwa konflikt zbrojny. Zatem nie jest istotne, czy sprawca popełni przestępstwo przeciwko osobie z Ukrainy czy z jakiegokolwiek innego państwa, art. 72 będzie miał do niego zastosowanie.

Dodanie wskazanego przepisu ustawodawca argumentował koniecznością ochrony uchodźców. W rzeczywistości jednak obywatele Ukrainy nie uzyskali szczególnej ochrony, gdyż przepis nie zastrzega sankcji za przestępstwa na ich rzecz, a jedynie za przestępstwa popełnione w określonym czasie. Wobec tego przepisy karne w PomObUkrU nie wpisują się w *ratio legis* ustawy.

Należy stwierdzić, że ani wersja pierwotna, ani wersja ostatecznie uchwalona nie są dobrym pomysłem ustawodawcy. Wersja pierwotna chroniła bowiem tylko obywateli Ukrainy, nie zapewniając ochrony uchodźcom z Ukrainy niebędącym jednocześnie obywatelami tego państwa. Ustawodawca autopoprawką usunął ten błąd, przyznając tym samym ochronę wszystkim ofiarom wymienionych w art. 72 PomObUkrU przestępstw,

⁹Art. 72 PomObUkrU.

¹⁰Rządowy projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy...

¹¹Art. 1 PomObUkrU.

aczkolwiek umieszczenie tego przepisu w obecnym brzmieniu w ustawie poświęconej pomocy obywatelom Ukrainy nie znajduje już uzasadnienia. Bardziej adekwatne byłoby umieszczenie tego przepisu (skoro według ustawodawcy musi być gdzieś umieszczony) w k.k. Jednak należy podać w wątpliwość samą zasadność wprowadzenia takiego przepisu do systemu prawnego, co wskazano w następnym podtytule.

Stosowanie art. 72 PomObUkrU ustawodawca uzależnił od łącznego spełnienia dwóch przesłanek:

- 1) skazania sprawcy za jedno z wymienionych w przepisie przestępstw (pozbawienie człowieka wolności, przygotowanie do handlu ludźmi, zmuszanie do określonego zachowania, stręczycielstwo, kuplerstwo, sutenerstwo, zmuszanie do prostytucji, handel ludźmi). Tylko popełnienie tych przestępstw objęte jest zakresem omawianej regulacji, popełnienie innych czynów zabronionych nie spowoduje zastosowania PomObUkrU;
- 2) popełnienie wskazanego czynu w czasie trwania konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy.

Przez terytorium Ukrainy należy rozumieć obszary należące do państwa ukraińskiego w dniu agresji rosyjskiej, tj. 24 lutego 2022 r., ponieważ rosyjska aneksja Donieckiej i Ługańskiej Republiki Ludowej, a także obwodów zaporoskiego i chersońskiego nie jest uznawana na arenie międzynarodowej przez niemal wszystkie państwa na świecie.

Konflikt zbrojny został zdefiniowany w orzeczeniu Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii *Prosecutor v. Dusko Tadic A/K/A „Dule”* z 2 października 1995 r.: „Konflikt zbrojny występuje zawsze, gdy dochodzi do użycia siły zbrojnej między państwami lub przedłużającej się przemocy zbrojnej między władzami rządowymi a zorganizowanymi grupami zbrojnymi lub między takimi grupami zbrojnymi”¹².

Definicja konfliktu zbrojnego rodzi wątpliwości co do tego, jak interpretować stan zawieszenia broni, okupacji i inne stany przejściowe wiążące się z zaprzestaniem lub epizodycznym użyciem działań militarnych, jeśli traktat pokojowy nie został zawarty¹³. W razie wystąpienia takiego stanu w konflikcie rosyjsko-ukraińskim nie można jednoznacznie stwierdzić, czy art. 72 PomObUkrU znajdzie wówczas zastosowanie. Problem ten należy wskazać jako kolejny mankament przepisów karnych zawartych w analizowanej ustawie.

Ustawodawca nie wskazał również, o który konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy chodzi. Wobec tego należy postawić pytanie, czy przepis art. 72 PomObUkrU obejmie również ewentualne przyszłe konflikty zbrojne na Ukrainie? Aby udzielić odpowiedzi na to pytanie, należy posłużyć się regułami interpretacji, szczególnie zasadą *exceptioes non sunt extendendae*.

¹²Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction IT-94-1-T, <https://www.icty.org/x/cases/tadic/acdec/en/51002.htm> (dostęp: 2.12.2023).

¹³P. Drembkowski, op. cit.

Art. 72 ma charakter „epizodyczno-otwarty”¹⁴, na co wskazuje wprowadzenie ustawy w związku z nadzwyczajną sytuacją u naszych sąsiadów. Zgodnie z powyższą regułą interpretacji wyjątków nie stosuje się w sposób rozszerzający¹⁵, a więc art. 72 PomObUkrU znajduje zastosowanie jedynie do przestępstw popełnionych po rozpoczęciu konfliktu zbrojnego w dniu 24 lutego 2022 r. Jednakże *lex retro non agit*, a zatem art. 72 obejmuje przestępstwa popełnione od dnia wejścia rzeczony ustawy w życie, tj. od 12 marca 2022 r. do czasu zakończenia tego konfliktu zbrojnego. Rozwiązanie wynika to jednak z przeprowadzonej interpretacji tekstu aktu prawnego, bowiem ustawodawca nie precyzuje konfliktu zbrojnego w ustawie.

Niedookreślenie przez ustawodawcę czasu obowiązywania PomObUkrU prowadzi w konsekwencji do wątpliwości, czy taki przepis można uznać za konstytucyjny. Zgodnie z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia¹⁶, co stanowi zasadę *nullum crimen sine lege certa*. Wynika z niej konieczność maksymalnej precyzji ustawodawcy przy określaniu czynów zabronionych. Przepis powinien być skonstruowany w taki sposób, żeby jego granice były jasne, przejrzyste, czytelne dla adresata¹⁷. Powinien on móc zrozumieć przepis i go przestrzegać¹⁸. Odbiorcą jest nie tylko sprawca czynu zabronionego, ale również sąd orzekający w sprawie. Zasada ta powtórzona została w artykule 1 k.k.¹⁹ Natomiast art. 8 ust. 2 Konstytucji RP przesądza o stosowaniu przepisów Konstytucji w sposób bezpośredni²⁰.

Według Lecha Gardockiego w praworządnym państwie niedokładnie sformułowane przepisy karne nie powinny obowiązywać, bowiem ustawodawca nie powinien wymagać od obywateli uswiadomienia sobie granic zakazu karnego, jeśli sam nie sformułował jego granic w sposób maksymalnie określony²¹.

Jeśli chodzi o stosowanie wskazanej ustawy w stosunku do sprawcy, który popełnił przestępstwo w czasie trwania konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy, ale sądzony jest już po jego zakończeniu, to w doktrynie prawa karnego możemy wyróżnić dwa stanowiska. W doktrynie i w orzecznictwie dominuje pogląd, że zgodnie z art. 4 § 1 k.k. powinna zostać zastosowana ustawa nowa, chyba że ustawa obowiązująca poprzednio jest względniejsza dla sprawcy²². Stanowisko to potwierdził Sąd Najwyższy: „Norma intertemporalna zawarta w art. 2 § 1 k.w. (podobnie jak w art. 4 § 1 k.k. i art. 2 § 2 k.k.s.) znajdzie zastosowanie do uregulowań epizodycznych zawartych w ustawie

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ „Zakaz wykładni rozszerzającej dotyczy także przepisów szczególnych. Jak można sądzić przez przepisy szczególne rozumie się w doktrynie i praktyce najczęściej przepisy i regulacje wprowadzone dla specjalnie wyodrębnionej kategorii podmiotów lub okoliczności” – L. Morawski, *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002, s. 257.

¹⁶ Art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

¹⁷ M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 21.

¹⁸ L. Gardocki, *Prawo karne*, Warszawa 2017, s. 16.

¹⁹ Art. 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.).

²⁰ Art. 8 ust. 2 Konstytucji RP.

²¹ L. Gardocki, op. cit., s. 17.

²² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.).

albo aktach wykonawczych, które uszczegóławiają przepisy ustawowe albo stanowią ich wypełnienie (przepisy blankietowe), jeżeli w ustawie nie przewidziano stosownych uregulowań przewidujących odmienne reguły rozstrzygające o kolizji ustaw w czasie²³. Sąd Najwyższy argumentował, że zasady prawa karnego intemporalnego powinno się stosować także do ustaw czasowych (z wyjątkami). Zasada *lex mitior poenali retro agit* jest częścią polskiego porządku prawnego i stosuje się ją do wszystkich kategorii czynów zabronionych pod groźbą kary. Wywodzi się ona z konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego, jak również z wiążących Polskę aktów prawa międzynarodowego²⁴. Wyjątek od tej zasady może stanowić tzw. klauzula stabilizująca, czyli wprowadzenie przez ustawodawcę przepisu przejściowego, zapewniającego stosowanie wskazanej przez ustawodawcę oceny czynu popełnionego w czasie obowiązywania ustawy czasowej²⁵. Jeśli ustawodawca nie wprowadził takiego rozwiązania, to ze względu na funkcję gwarancyjną prawa karnego powinno być ono traktowane jako świadoma decyzja o depenalizacji²⁶. Uznaje się, że nowe prawo lepiej określa aktualne preferencje ustawodawcy. Do regulacji pozakodeksowych stosuje się część ogólną k.k., tym samym niedopuszczalne jest orzekanie w oparciu o normy czasowe, które nie obowiązują w chwili orzekania. Ustawy epizodyczne wprowadzane są w sytuacjach nadzwyczajnych, ale z samego tego faktu nie można wnioskować, że normy ogólne przestaną mieć do nich zastosowanie²⁷. W analizowanym przypadku PomObUkrU jest *lex specialis* wobec wybranych przepisów k.k., w konsekwencji ustawą nową będzie ustawa obowiązująca w czasie orzekania, tj. k.k.

Z kolei według drugiego poglądu derogacja przepisu nie zawsze stanowi o depenalizacji określonego zachowania. Na płaszczyźnie aksjologicznej (systemowo – spójność systemu prawnego i funkcjonalnie – racjonalność ustawodawcy) brakuje argumentów świadczących o tym, że ustawodawca, znosząc lub nie przedłużając norm czasowych, chciał zdepenalizować zachowania z okresu, gdy normy te obowiązywały²⁸. Według Włodzimierza Wróbla „w przypadku milczenia ustawodawcy zawsze w takim wypadku konieczna stanie się analiza powodów uchylecia norm merytorycznych, a tym samym przeprowadzenie skomplikowanych rozumowań aksjologicznych dających podstawę do inferencji zakazu pociągania do odpowiedzialności karnej”²⁹.

²³Wyrok SN z 9 marca 2022 r., sygn. akt I KZP 12/21.

²⁴Zob. M. Bielski, *Stosowanie zasady lex mitior agit do tzw. ustaw czasowych. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 9 marca 2022 r., I KZP 12/21*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2022, nr 11.

²⁵Wyrok SN z 12 maja 2021 r., sygn. akt II KK 47/21.

²⁶M. Bielski, op. cit.

²⁷Z. Gądzik, *Stosowanie zasad intertemporalnych do przepisów czasowych lub epizodycznych. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 9 marca 2022 r., I KZP 12/21*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2022, nr 12.

²⁸J. Karakulski, *Wymierzanie odpowiedzialności karnej za niedostosowanie się do zakazów i nakazów pandemicznych po ich uchyleciu (o rozbieżności w uznawaniu depenalizacji nienoszenia maseczek w miejscu nakazanym wobec znoszenia rozporządzeń covidowych)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2021, nr 3, s. 46.

²⁹W. Wróbel, *Zmiana normatywna i zasady intertemporalne w prawie karnym*, Kraków 2003, s. 304.

Wyjątkiem od ogólnej zasady z art. 4 k.k. może być wspomniana klauzula stabilizująca. Jednakże w PomObUkrU ustawodawca nie zamieścił takiej klauzuli, co wskazuje, że w przypadku braku odmiennych reguł wprowadzonych w ustawie³⁰ należy stosować ogólną zasadę – ustawę nową, tj. k.k.. Stanowisko to potwierdza także reguła, że w razie wątpliwości, która ustawę należy zastosować, stosuje się ustawę nową³¹. Taka interpretacja jest zgodna z dominującym poglądem doktrynalnym i orzecznictwem oraz realizuje istotną funkcję prawa karnego – gwarancyjną.

W rzeczonyj ustawie należy zwrócić uwagę na jeden przypadek, gdzie zastosowanie może mieć PomObUkrU. W przypadku przestępstwa z art. 189 § 2a k.k. (pozbawienie wolności osoby nieporadnej ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny) ustawodawca łagodniejszą dolną granicę kary przewidział w PomObUkrU. Kodeks karny przewiduje karę pozbawienia wolności od lat 2³², natomiast PomObUkrU – karę pozbawienia wolności nie niższą niż rok. Obniżona dolna granica ustawowego zagrożenia wpisuje się więc w przesłankę bycia względniejszą dla sprawcy, co przemawia za zastosowaniem ustawy starej, tj. PomObUkrU. Jednakże PomObUkrU przewiduje surowszą niż k.k. górną granicę kary. Wybór ustawy będzie więc zależał od indywidualnego przypadku.

W przypadku gdy PomObUkrU przestanie obowiązywać już po wydaniu prawomocnego orzeczenia, to zgodnie z zasadą stabilności wyroków³³ k.k. nie ma już wpływu na wydane wcześniej orzeczenie (z wyjątkiem art. 4 § 2–3 k.k.).

Zaostrzenie wymiaru kary

W art. 72 PomObUkrU ustawodawca zaostrzył orzekane przez sąd kary za enumeratywnie wskazane przestępstwa. Nie dokonał jednak zmiany norm sankcjonujących, lecz ustalił granice, w jakich sąd powinien wymierzać kary za wybrane czyny zabronione³⁴. Katalog przestępstw, za które przewidziano surowszą sankcję obejmuje:

- 1) art. 189 § 1–3 k.k. (pozbawienie człowieka wolności);
- 2) art. 189a § 2 k.k. (przygotowanie do handlu ludźmi);
- 3) art. 191 § 1–2 k.k. (zmuszanie do określonego zachowania);
- 4) art. 204 § 1–2 k.k. (stręczycielstwo, kuplerstwo, sutenerstwo);
- 5) art. 203 i 204 § 3 k.k. (zmuszanie do prostytucji, typ kwalifikowany stręczycielstwa, kuplerstwa i sutenerstwa);
- 6) art. 189a § 1 k.k. (handel ludźmi).

Ad 1) Za pozbawienie człowieka wolności (§1) sąd orzeka karę od roku pozbawienia wolności (zamiast przewidzianych w k.k. 3 miesięcy) do 7 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (według k.k. do lat 5). Jeśli chodzi o § 2 (pozbawienie człowieka wolności

³⁰L. Gardocki, op. cit., s. 68.

³¹M. Mozgawa (red.), op. cit., s. 27.

³²Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.).

³³L. Gardocki, op. cit., s. 67.

³⁴P. Drembkowski, op. cit.

dłuższe niż 7 dni), dodana w PomObUkrU regulacja nie wprowadza żadnych zmian. Sąd obowiązany jest orzec karę nie niższą niż rok, tę samą dolną granicę przewidział ustawodawca w k.k., zatem objęcie art. 72 PomObUkrU dolnej granicy należy uznać za zbędne. Górna granica została zaostrzona z kodeksowych 10 do 15 lat pozbawienia wolności. W § 2a (pozbawienie wolności osoby nieporadnej ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny) ustawodawca obniża dolną granicę odpowiedzialności karnej sprawcy (w k.k. wynosi ona 2 lata, natomiast w analizowanym przepisie – rok). Regulacja ta wydaje się być niezrozumiała z punktu widzenia *ratio legis* PomObUkrU, bowiem celem ustawy było zwiększenie ochrony obywateli Ukrainy. Niezrozumiałe jest więc stworzenie *de facto* możliwości wymierzenia kary łagodniejszej niż w normalnych warunkach, podczas gdy pozostałe kary zostały zaostrzone. Regulację taką należy ocenić negatywnie, gdyż prowadzi do sytuacji absurdalnej, sprzecznej z celem ustawy. Górna granicę odpowiedzialności karnej ustawodawca zaostrzył do 22 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (zamiast 15 lat przewidzianych w k.k.). Za pozbawienie wolności ze szczególnym udrczeniem (§ 3 k.k.) ustawodawca zaostrzył górną granicę do 30 lat pozbawienia wolności³⁵.

Ad 2) Sąd za przygotowanie do handlu ludźmi orzeka karę od roku pozbawienia wolności (zamiast 3 miesięcy z k.k.) do 7 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (w k.k. – do lat 5).

Ad. 3) Za zmuszanie do określonego zachowania opisane w art. 191 § 1 i § 2 k.k. sprawcy grozi kara od roku pozbawienia wolności (zamiast 1 miesiąca z k.k.) do 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (w k.k. 3 lata).

Ad. 4) Za stręczycielstwo, kuplerstwo i sutenerstwo (art. 204 § 1 i § 2 k.k.) sąd orzeka karę od 5 lat pozbawienia wolności (w k.k. – od 3 miesięcy) do 15 lat pozbawienia wolności (zamiast lat 5 z k.k.).

Ad. 5) Zmuszanie do prostytucji (art. 203 k.k.) i typ kwalifikowany stręczycielstwa, kuplerstwa i sutenerstwa (art. 204 §3 k.k.) są zagrożone karą od 8 do 25 lat pozbawienia wolności (w k.k. – od roku do 10 lat, w przypadku art. 203 § 2 – od 2 do 15 lat pozbawienia wolności).

Ad. 6) Za handel ludźmi sąd jest zobowiązany orzec karę nie niższą od 10 lat pozbawienia wolności (w k.k. – 3 lata) do 25 lat pozbawienia wolności (zamiast 20 lat z k.k.).

Uchodźcy z Ukrainy uciekający przed wojną przybywają do Polski często bez majątku, nie znając języka, mogą liczyć jedynie na wsparcie ze strony państwa polskiego, różnego typu organizacji bądź osób prywatnych. Ta niekomfortowa sytuacja czyni ich grupą bardziej podatną na padanie ofiarą przestępstw, ponieważ przestępcy mogą chcieć wykorzystać ich bezradność, słabą orientację w obcym kraju i potrzebę zdobycia podstawowych dóbr materialnych. Stanowią oni społeczność narażoną na oszustwa i manipulacje. Stąd też pozornie racjonalny wydaje się być dokonany przez ustawodawcę dobór przestępstw, za które zaostrzono granice odpowiedzialności karnej,

³⁵ Ibidem.

jednak w rzeczywistości stanowi przejaw penalnego populizmu, który ustawodawca zastosował w odpowiedzi na liczne medialne doniesienia dotyczące niebezpieczeństw grożących ukraińskim uchodźcom³⁶.

Jak wynika z danych Ministerstwa Sprawiedliwości, liczba skazań za przestępstwa wymienione w art. 72 PomObUkrU jest niewielka, co przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba skazań za wybrane przestępstwa w latach 2018–2019

	2018	2019
Art. 189a § 1 k.k.	9	18
Art. 189a § 2 k.k.	-	-
Art. 203 k.k.	18	15
Art. 204 § 3 k.k.	7	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,14.html> (dostęp: 3.01.2022).

Ustawodawca powinien więc rozważyć działania mające na celu zwiększenie skuteczności łapania potencjalnych sprawców, prewencyjne i ochronne. Pozbawione sensu jest zaostrzenie wysokości kar za przestępstwa, których wykrywana liczba jest tak mała. Takie działania ustawodawcy są pozorne i nakierowane na zadowolenie opinii publicznej i mediów, nie zaś na realne rozwiązanie problemu.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, że badania empiryczne wykazują brak związku między wysokością kary a liczbą popełnianych przestępstw³⁷. Zmniejszenie przestępczości na skutek prewencyjnego zaostrzania kar stanowi więc jedynie życzenie ustawodawcy, niepokrywające się z rzeczywistością³⁸. Problem w naszym kraju nie polega bowiem na zbyt niskich, niewspółmiernych karach, ale na skuteczności egzekwowania przepisów karnych. Przewidziane w k.k. „widełki” kar za wymienione w art. 72 PomObUkrU czyny zabronione nie są niskie – za każdy z nich sąd może wymierzyć karę kilku lat pozbawienia wolności. Jednak przykładowo za handel ludźmi 87% sprawców w latach 2004–2014 otrzymało karę mniejszą niż 3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności³⁹ (przy czym minimalna kara przewidziana przez k.k. to 3 lata pozbawienia wolności).

Analizowany przepis ogranicza też tzw. sądowy wymiar kary. Zgodnie z art. 53 § 1–2 k.k. sąd przy wymierzaniu sprawcy kary ocenia stopień społecznej szkodliwości czynu, uwzględnia w szczególności rodzaj i rozmiar szkody wyrządzonej przestępstwem,

³⁶ W.A. Klaus, [w:] R. Cieślak, M. Górski, M. Jaźwińska, E. Kacprzak-Szymańska, A. Kwaśniewska-Sadkowska, P. Mickiewicz, M. Princ, K. Stubik, W.A. Klaus, *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*, Warszawa 2022, art. 72.

³⁷ P. Waszkiewicz, *Traktat o dobrej prewencji kryminalnej*, Warszawa–Newark 2015, s. 66.

³⁸ Ibidem, s. 69.

³⁹ B. Namysłowska-Gabrysiak, *Handel ludźmi w celu wykorzystania seksualnego. Zagadnienia karnoprawne i kryminologiczne*, Warszawa 2018, s. 329.

pobudki i sposób działania sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste oraz sposób jego życia przed popełnieniem i zachowanie się po popełnieniu przestępstwa, a także współdziałanie z nieletnim przy popełnieniu przestępstwa⁴⁰. Na mocy przytoczonego przepisu sąd ma obowiązek uwzględnić okoliczności przestępstwa, np. wykorzystanie trudnego położenia ofiary, wymierzając karę w granicach ustawowego zagrożenia. Art. 72 PomObUkrU ogranicza możliwość oceny okoliczności przez sąd na rzecz wprowadzenia niepotrzebnej kazuistyki do przepisów karnych.

Jednakże należy wyraźnie podkreślić dwa aspekty. Jak wcześniej podkreślono, rzeczona regulacja chroni nie tylko obywateli Ukrainy przybyłych do Polski w związku z rosyjską agresją, lecz wszystkie ofiary tych przestępstw, jeśli zostaną one popełnione w ramach czasowych wyznaczonych przez ustawodawcę. Stąd też nie wpisuje się ona w *ratio legis* PomObUkrU, ponieważ z brzmienia przepisów możemy wysnuć konkluzję, że chroni ona wszystkich (w tym również obywateli Ukrainy), jednak w żaden sposób nie zapewnia właśnie tej grupie szczególnej ochrony. W związku z tym ciężko uzasadnić umiejscowienie tych przepisów w PomObUkrU, a nie w k.k., skoro art. 72 nie wiąże się bezpośrednio z ochroną obywateli Ukrainy. Taki przepis, jeśli ustawodawca koniecznie chce go wprowadzić, powinien znaleźć się w głównej ustawie karnej. Drugi aspekt to odnotowane wcześniej obniżenie granic odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 189 § 2a k.k. Wskazaniem w uzasadnieniu do analizowanej ustawy celem ustawodawcy jest zapewnienie obywatelom Ukrainy szczególnej ochrony, przez co obniżenie dolnej granicy ustawowego zagrożenia stanowi zabieg co najmniej kontrowersyjny. Co prawda zaostrzona została granica górna, jednak ustawodawca stworzył możliwość wymierzenia kary mniej surowej niż w warunkach normalnych, co stoi w sprzeczności z sensem dodania przepisów karnych do PomObUkrU. Tworzy to pewną „furtkę” dla przestępców. Nowe przepisy karne miały za zadanie pełnić funkcję prewencyjną, w analizowanym przypadku stało się zupełnie odwrotnie. Regulacja ta jest niespójna z całym artykułem, prowadzi do niejasności, przez co zasługuje na negatywną ocenę.

Procedowanie i umiejscowienie przepisów karnych

Warto zwrócić uwagę na przebieg procesu legislacyjnego przy uchwalaniu wskazanej ustawy. Projekt wpłynął do Sejmu 7 marca 2022 r. a już 12 marca 2022 r. Prezydent RP podpisał ustawę⁴¹. Art. 72 PomObUkrU jest przepisem zmieniającym k.k., a więc zgodnie z regulaminem Sejmu powinien być procedowany w sposób przewidziany dla kodeksów, mający zastosowanie również do projektów zmian kodeksów i przepisów wprowadzających kodeksy oraz ich zmian⁴². Zgodnie z art. 89 ust. 2 regulaminu Sejmu pierwsze czytanie projektu zmian kodeksu lub projektu zmian przepisów wprowadzających kodeks może się odbyć nie wcześniej niż czternastego dnia od doręczenia posłom

⁴⁰ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.).

⁴¹ Rządowy projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy...

⁴² Wyrok TK z 14 lipca 2020 r., sygn. akt Kp 1/19.

druku projektu⁴³. Pierwsze czytanie analizowanej ustawy odbyło się 8 marca 2022 r. Co prawda wybór trybu postępowania z projektem ustawy należy do Marszałka Sejmu (art. 87 ust. 2 regulaminu Sejmu), lecz zdaniem Trybunału Konstytucyjnego „nie oznacza to jednak, że jego decyzja może mieć charakter arbitralny i zostać podjęta w wyniku zastosowania dowolnych dyrektyw oraz że nie podlega kontroli z punktu widzenia prawidłowości, szczególnie z uwagi na fakt, że – jak wskazano powyżej – Sejm jest związany treścią uchwalonego przez siebie regulaminu dopóty, dopóki nie podejmie decyzji o jego zmianie”⁴⁴.

Tak przeprowadzony proces legislacyjny budzi wątpliwości co do konstytucyjności art. 72 PomObUkrU w świetle art. 7 Konstytucji RP w zw. z art. 112 Konstytucji RP. Według art. 112 Konstytucji RP organizację wewnętrzną i porządek prac Sejmu oraz tryb powoływania i działalności jego organów, jak też sposób wykonywania konstytucyjnych i ustawowych obowiązków organów państwowych wobec Sejmu określa regulamin Sejmu uchwalony przez Sejm, natomiast art. 7 gwarantuje, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Jak wskazano wcześniej, art. 72 PomObUkrU nie był procedowany w sposób przewidziany dla kodeksów, mimo że jest przepisem zmieniającym k.k.

Sytuacja ta przypomina (choć oczywiście w mniejszym zakresie) uznaną przez Trybunał Konstytucyjny za niekonstytucyjną zmianę k.k. z 2019 r.⁴⁵ Trybunał orzekł wówczas, że ze względu na wagę zmienianej materii, znaczenie naruszonych przepisów (regulamin Sejmu pełni funkcję gwarancyjną), naruszenie procedury legislacyjnej już w pierwszym etapie, skutki nieprawidłowości (tempo prac wpływa na wprowadzanie do systemu prawnego norm niedostatecznie przemyślanych, z których skutków sam ustawodawca może nie zdawać sobie sprawy) reforma k.k. jest niekonstytucyjna. Trybunał wielokrotnie podkreślał też znaczenie kodeksów w systemie prawa i zalecał ostrożność w procedowaniu zmian oraz zwracał uwagę na konieczność przestrzegania trybu legislacyjnego („bezwzględne przestrzeganie trybu ustawodawczego stanowi gwarancję praworządności, a nadanie obowiązującym w tym zakresie regulacjom rangi konstytucyjnej wzmacnia tę funkcję”⁴⁶).

W związku z powyższym należy wskazać, że proces legislacyjny nie został przeprowadzony prawidłowo, co stanowi kolejną możliwą przyczyną zakwestionowania konstytucyjności. Szybkość procedowania skłania też do wniosków, że wprowadzony przepis nie został dobrze przemyślany, co pokazują uwagi zawarte w artykule.

Ostatnią kwestią do rozważenia jest umiejscowienie przepisów karnych nie w k.k., ale właśnie w PomObUkrU. Art. 72 stanowi bowiem *lex specialis* do wymienionych w nim przepisów k.k. Umieszczenie takiej regulacji poza k.k. może utrudnić zapoznanie się z nimi, a sam system prawa karnego staje się mniej jednolity i jasny⁴⁷.

⁴³ Art. 89 ust. 2 regulaminu Sejmu (M.P. z 2022 r., poz. 1204).

⁴⁴ Wyrok TK z 14 lipca 2020 r., sygn. akt Kp 1/19.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Wyroku TK z 7 lipca 2003 r., sygn. akt SK 38/01.

⁴⁷ Ibidem.

Dotychczas pozakodeksowe przepisy prawa karnego materialnego ujmowały typy czynów zabronionych związanych z danym przedmiotem regulacji, w systematyce podobnej do części szczególnej k.k. Regulowane były też prawnokarne środki reakcji, kwestia trybu ścigania, wyłączenia odpowiedzialności karnej, ustawyowy kontratyp działania w ramach uprawnień/obowiązków bądź po prostu odesłanie do k.k.⁴⁸ Art. 72 PomObUkrU wprowadza odstępstwa od określonych przepisów k.k., co jest zabiegiem dotąd niespotykanym w pozakodeksowym prawie karnym.

Przepisy karne w PomObUkrU wydają się być regulacją epizodyczną, ponieważ zgodnie z § 29a obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” w przepisach epizodycznych zamieszcza się regulacje, które wprowadzają odstępstwa od określonych przepisów, a których okres obowiązywania jest wyraźnie określony⁴⁹. Okres obowiązywania można określać m.in. przez wymienienie roku kalendarzowego albo lat kalendarzowych, oznaczenie początku i końca obowiązywania regulacji, wyrażone dniami oznaczonymi kalendarzowo, wskazanie liczby dni, tygodni, miesięcy albo lat, które upływają od dnia wejścia w życie ustawy albo jej poszczególnych przepisów⁵⁰. Ustawodawca dopuszcza oznaczenie czasu obowiązywania przez wskazanie przyszłego zdarzenia, jeśli jego termin można ustalić w sposób niebudzący wątpliwości i zostanie on urzędowo podany do wiadomości publicznej⁵¹. Jak wynika z analizy dokonanej w części II niniejszego artykułu, ustawodawca w art. 72 PomObUkrU określił czas obowiązywania w sposób nieprecyzyjny, a więc nie spełnił wymogów „Zasad techniki prawodawczej” dla przepisów epizodycznych.

Ponadto jeśli regulacje wprowadzające odstępstwa od określonych przepisów zamieszcza się w odrębnej ustawie (epizodycznej), powinny mieć one charakter przepisów merytorycznych (skonstruowanych w całości na potrzeby nowej ustawy), nie odsyłających bądź epizodycznych⁵². W tym miejscu ustawodawca również nie spełnił wymogów z rozporządzenia.

Umieszczenie art. 72 PomObUkrU w tej ustawie należy ocenić negatywnie, ponieważ jak wskazano, nie wpisuje się on w cel tejże ustawy. Jednak umieszczanie tego przepisu w k.k. również nie byłoby dobrym (choć bardziej logicznym) rozwiązaniem. Tworzenie nowych, szczegółowych przepisów nie jest zjawiskiem pożądanym w prawie karnym, zwłaszcza przy braku kryminalno-politycznych powodów do takich zmian.

Podsumowanie

Podsumowując analizę art. 72 PomObUkrU, *ratio legis* samej ustawy należy uznać za słuszne, mimo wątpliwości związanych z jej interpretacją. Ludzie w tak trudnej sytuacji, jak uchodźcy z Ukrainy przybywający do Polski w związku z rosyjską agresją,

⁴⁸E. Zatyka, *Pozakodeksowe prawo karne w systemie prawa karnego*, „Studia Prawnoustrojowe” 2020, nr 50, s. 529.

⁴⁹ § 29a obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów...

⁵⁰ Ibidem, § 29b.

⁵¹ Ibidem.

⁵² Ibidem, § 29b ust. 3.

powinni być chronieni przez prawo. Pobudki ustawodawcy nie zaowocowały jednak faktycznym zwiększeniem ochrony uchodźców, a jedynie pozornym działaniem zadowalającym opinię publiczną.

Celem ustawodawcy wyrażonym w uzasadnieniu do projektu PomObUkrU jest zapewnienie ochrony uchodźcom z Ukrainy ze względu na ich trudną sytuację życiową. Należy przy tym jednak unikać kazuistyki. Podwyższenie kar w samym k.k. byłoby bardziej logiczne, aczkolwiek nadal stanowiłoby jedynie pozorne działanie, ponieważ problemem nie są niskie kary, ale ich stosowanie, jak również wykrywalność przestępstw.

Ewentualnym, bardziej sensowym rozwiązaniem wydaje się być dodanie do wymienionych w art. 72 PomObUkrU typów przestępstw typu kwalifikowanego – wykorzystania trudnego położenia ofiary. Taki zabieg zwróciłby uwagę sądu na potrzebę analizy sytuacji ofiary, jednocześnie nie ograniczając się do konkretnych przypadków i pozostawiając sądom swobodę wyrokowania. Należy zdecydowanie podkreślić, że nie jest to jednak rozwiązanie konieczne ani potrzebne, co ukazują przytoczone w artykule statystyki i zarysowane problemy polskiego systemu prawa karnego.

W obecnym stanie rzeczy niezrozumiałe wydaje się być obniżenie dolnej granicy kary za przestępstwo z art. 189 § 2a k.k., ponieważ jest to sprzeczne z celem ustawy i należałoby ten mankament zmodyfikować. Warto byłoby również dookreślić pojęcie konfliktu zbrojnego celem wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych i uniknięcia odmowy stosowania tej regulacji przez sądy powszechne z uwagi na wskazaną w części II rozważań problematyczność związaną z konstytucyjnością.

Ze względu na tak liczne wątpliwości związane zarówno z interpretacją, kwestią konstytucyjności, a także samą zasadnością wprowadzenia art. 72 PomObUkrU, przepis ten należałoby usunąć z systemu prawa karnego, a problem dotyczący ochrony uchodźców rozpocząć od egzekwowania, a nie zmiany istniejącego prawa.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Bielski M., *Stosowanie zasady lex mitior agit do tzw. ustaw czasowych. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karne z dnia 9 marca 2022 r., I KZP 12/21, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2022, nr 11.*
- Cieślak R., Górski M., Jaźwińska M., Kacprzak-Szymańska E., Kwaśniewska-Sadkowska A., Mickiewicz P., Princ M., Słubik K., Klaus W.A., *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*, Warszawa 2022.
- Drembkowski P., *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy. Komentarz z wzorami dotyczącymi pobytu, dostępu do rynku pracy, świadczeń społecznych, edukacji i opieki zdrowotnej*, Warszawa 2022.

- Gardocki L., *Prawo karne*, Warszawa 2017.
- Gądzik Z., *Stosowanie zasad intertemporalnych do przepisów czasowych lub epizodycznych. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Karne z dnia 9 marca 2022 r., I KZP 12/21*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2022, nr 12.
- Karakulski J., *Wymierzanie odpowiedzialności karnej za niedostosowanie się do zakazów i nakazów pandemicznych po ich uchyleniu (o rozbieżności w uznawaniu depenalizacji nienoszenia maseczek w miejscu nakazanym wobec znoszenia rozporządzeń covidowych)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2021, nr 3.
- Morawski L., *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002.
- Mozgawa M. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Namysłowska-Gabrysiak B., *Handel ludźmi w celu wykorzystania seksualnego. Zagadnienia karnoprawne i kryminologiczne*, Warszawa 2018.
- Waszkiewicz P., *Traktat o dobrej prewencji kryminalnej*, Warszawa-Newark 2015.
- Wróbel W., *Zmiana normatywna i zasady intertemporalne w prawie karnym*, Kraków 2003.
- Zatyka E., *Pozakodeksowe prawo karne w systemie prawa karnego*, „Studia Prawnoustrojowe” 2020, nr 50.

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 114, poz. 946).
- Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r., poz. 283).
- Regulamin Sejmu (M.P. z 2022 r., poz. 1204).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r., poz. 583).

Orzecznictwo

- Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction IT-94-1-T.
- Wyrok SN 12 maja 2021 r., sygn. akt II KK 47/21.
- Wyrok SN z 9 marca 2022 r., sygn. akt I KZP 12/21.
- Wyrok TK z 7 lipca 2003 r., sygn. akt SK 38/01.
- Wyrok TK z 14 lipca 2020 r., sygn. akt Kp 1/19.

Źródła internetowe

- Autopoprawka do rządowego projektu ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, druk sejmowy nr 2069-A, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2069-A>.

<https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/download,2853,14.html>.

Rządowy projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa z dnia 7 marca 2022 r., druk nr 2069, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2069>.

Criminal regulations in act on assistance to citizens of Ukraine – analysis

Summary

In February 24, 2022 The Russian Federation attacked Ukraine. Russian troops entered the territory of Ukraine, as a result of which the inhabitants of Ukraine began to come to Poland en masse in search of shelter. The Polish legislator reacted to this phenomenon by passing the act on assistance to citizens of Ukraine. The aim of the work is to analyze the penal provisions contained in this act. The coherence of regulations, the temporal scope, the issue of tightening of penalty and the issue of the correct location of these provisions in the criminal law system were discussed.

Keywords: act on assistance to citizens of Ukraine, criminal regulations